



provincie **HOLLAND**  
**ZUID**

## **Toegekende subsidies vanuit de Subsidieregeling publieksbereik archeologie Zuid-Holland**

*Subsidieverleningen 2018:*

### **Stichting HISTORIE-KS - Hollands Historisch Festijn The Hague**

Het Hollands Historisch Festijn The Hague (voorheen Haags Historisch Festijn) brengt voor de 3<sup>e</sup> maal het archeologisch erfgoed van het Binnenhof tot leven, als het historische bestuurscentrum van Nederland. Van de Graven van Holland, Stadhouders, Koningshuis tot de huidige Regering. Met dit jaar speciale nadruk op Graaf Dirk en het ontstaan van het Graafschap Holland.

### **Stichting Reuvens - Reuvsdagen 2018 in Vlaardingen**

De Reuvsdagen, het jaarlijks tweedaags nationaal archeologisch congres, vindt dit jaar in Vlaardingen plaats en wordt middels dit project uitgebreid met 2 excursies over het Ontstaan van Holland naar Museum Vlaardingen en het Educatief Archeologisch Erf in de Broekpolder voor congresleden en een breed publiek.

### **Stichting Vlaardingen 1018 - MISSA!**

Productie en uitvoering van een moderne mis over het ontstaan van Holland. De mis wordt uitgevoerd met inzet van lokale koren in 11 steden die te maken hebben met het Ontstaan van Holland, waarvan 8 in Zuid-Holland. De voorstelling zal een herdenking, een viering en een nadere uitleg zijn van deze bijzondere gebeurtenis. Het doel van het project is mensen bewust maken van het ontstaan van Holland en dit te vieren en te herdenken.

### **Stichting Archeologie en Publiek (SAP) - Expositie scholen van vondsten uit het provinciaal archeologisch depot**

SAP selecteert archeologische vondsten uit het Provinciaal Depot ZH en stelt die tentoon in speciale vitrines op 25 scholen (zowel primair- als voortgezet onderwijs) in de Provincie ZH. Het project wordt begeleid door archeologiestudenten, die ook zorgen voor de beschrijving van de vondsten. De vondsten worden ontsloten voor de leerlingen via een app in spelvorm en via bestaande websites.

### **Gemeente Vlaardingen - Archeologieprogramma Slag bij Vlaardingen / Ontstaan van Holland**

Centraal Archeologieprogramma rondom het thema Vlaardingen 1018 van de gemeente. Het programma bestaat uit specialistisch archeologisch onderzoek dat met het publiek wordt gedeeld, boringen die voor het publiek toegankelijk zijn en het plaatsen van een blijvend informatiepaneel met reconstructie van de slag.

### **Historische Vereniging Oud-Schipluiden – Zichtbaar en beleefbaar maken Kasteel Keenenburg**

Er wordt een reizende tentoonstelling samengesteld met archeologische vondsten en een maquette van Kasteel Keenenburg in Museum Het Tramstation, ondersteund door interactieve media, een lesbrief voor het primair en voortgezet onderwijs en een speurtocht over het kasteelterrein, alsmede een opgraving voor kinderen op het kasteelterrein tijdens de Zomerfeesten en Open Monumentendagen 2018. Het project vormt onderdeel van de ontwikkeling van het cultuurhistorisch centrum Schipluiden door gemeente Midden-Delfland.

### **Gemeente Alphen ad Rijn - Archeologie van Oudshoorn in de etalage**

Langs de Hooftstraat (in het voormalige dorp Oudshoorn) zijn meerdere archeologische opgravingen geweest. Dit heeft de gemeenschap geld gekost en overlast veroorzaakt voor de ondernemers. Via dit

project worden de positieve resultaten van de opgravingen getoond. In de etalages van de ondernemers langs de Hoofdstraat komt gedurende 3 maanden een archeologische pop-up expositie met mooie artefacten uit deze opgravingen. Via een web app worden de resultaten van de opgravingen op een aantrekkelijke wijze met het winkelend publiek gedeeld. In de Hoofdstraat worden 2 blijvende informatieborden geplaatst.

#### **Stichting Rolf - Rolf en het ontstaan van Holland**

In 2018 wordt in samenwerking met archeologisch adviesbureau BOOR en het stadsarchief van gemeente Rotterdam een flankerend programma ontwikkeld ter voorbereiding op de uitvoering van de Musical Rolf & het Ontstaan van Holland in 2019. In 2018 wordt een interactieve archeologische fietsroute met spel gerealiseerd langs opgravingslocaties, waarbij fysieke borden worden geplaatst. Daarnaast worden de verhalen verzameld over het ontstaan van de dorpen op West-IJselmonde en de liederen voor de musical verspreid onder alle scholen PO en VO op West-IJselmonde middels een CD met liedboek en bijpassende lesbrieven.

#### **Stichting Vlaardingen 1018 - Herinneringsmonument aan de Slag bij Vlaardingen**

Op het Stationsplein in Vlaardingen Centrum wordt een Herinneringsmonument geplaatst aan de Slag bij Vlaardingen (kunstwerk), als eindmarkering van het herdenkingsjaar 2018. Zo wordt een plek gecreëerd waar de herdenking jaarlijks kan blijven plaatsvinden in samenwerking met leerlingen van lokale scholen. Middels deze randprogrammering wordt voor en door de leerlingen in Vlaardingen verbinding gelegd tussen de locaties die voor het Ontstaan van Holland belangrijk zijn geweest.

#### **Gemeente Delft - Alle hout is geen timmerhout. Delftse gebruiksvoorwerpen**

Het toegankelijk maken van de bijzondere collectie laat- en post middeleeuwse houten voorwerpen uit Delft, door middel van een publieksboek met catalogus van de mooiste vondsten. Er wordt een interactieve lezing en tentoonstelling georganiseerd in de publiekshal van het stadskantoor, dat grenst aan de stationshal van Delft.

#### **Stichting Ontsloten Verleden - Romeinse Vicus in Leiden-Matilo**

Het onderzoeks- en publieksproject 'Romeinse vicus in Leiden-Matilo' is onderdeel van het grotere project 'Romeinse vicus aan de Rijn'. Op basis van wetenschappelijk onderzoek wordt het verhaal verteld over de gewone mensen in de Romeinse vicus, het kampdorp bij fort Matilo. Het project bestaat uit een pop-up ArcheoHotspot in de TENToonstelling waarbij archeologische vondsten met publiek worden onderzocht tijdens de Romeinenweek 2019 in Matilo en in een tent bij het Stadhuis in het centrum van Leiden. Bij beide onderdelen zullen Buitenschoolse opvanggroepen (BSO) en schoolklassen worden uitgenodigd. Ook kunnen (individuele) kinderen aan de slag met vondsten, (3D-) bouwen en puzzelen. Resultaten van het onderzoek worden in een beknopt publieksboek gepubliceerd.

#### **Historische Vereniging Berkel en Rodenrijs - Documentaire ontstaansgeschiedenis Lansingerland**

Er wordt een aansprekende documentaire gemaakt in samenwerking met RTVL over de archeologische ontstaansgeschiedenis van het landschap in de taartpunt tussen de rivieren de Rotte en de Schie, met Rotterdam als afwateringspunt van beide rivieren naar de Nieuwe Maas, waarbij de wisselwerking tussen archeologie en landschap wordt belicht.

#### **AWN Rijnstreek - Publicatiereeks AWN afdeling Rijnstreek**

Er worden op basis van 3 opgravingsrapporten 2 publieksboekjes uitgebracht voor een breed publiek over de opgravingen in Romeins Bodegraven en de ontwikkeling van het veendorp Nieuwveen, die door de AWN-afdeling Rijnstreek zelf zijn uitgevoerd. De opgravingsrapporten worden middels de website verspreid.

#### **Stichting Kasteel Develstein - Archeoscoop Kasteel Develstein**

Op kasteelterrein Develstein wordt een 'Archeoscoop' ontwikkeld, met een beloopbare, deels ondergrondse vitrine met vondsten, in samenwerking met het naastgelegen Develsteincollege. Er wordt een bijpassende app gemaakt en een informatiezuil in het nabijgelegen museum De Vergulde Swaen van de historische vereniging, die de geschiedenis van het kasteel beter zichtbaar en beleefbaar maken.

### **Mosasaurusfilm - Expeditie Zuid-Holland**

De vijf prioritaire thema's binnen de archeologie van Zuid-Holland worden onder de aandacht gebracht van een breed publiek, met een speciale focus op jeugd en jongeren, door 4 afleveringen over de Zuid-Hollandse thema's en opgravingen voor WebTV te maken met medewerking van een populaire blogger en een jonge archeologe. Deze eigentijdse expeditie valt binnen een bredere evocatieve WebTV-serie over archeologie die via social media (YouTube & Facebook) wordt gedistribueerd.

### **Prae - Matilo leeft!**

Er wordt in Park Matilo in Leiden een activiteitenprogramma ontwikkeld met archeologische workshops en interactieve rondleidingen voor jong (Matties van Matilo) en oud, dat gedurende het jaar tijdens een aantal evenementen wordt uitgevoerd. Daarbij wordt een boekje uitgegeven over de heilzame kruiden uit de Historische Tuinen van Matilo met een link naar wat je zelf in je eigen keuken of tuin kunt kweken.

### **AWN Rijnstreek - Opgraving Merovingische boerderij Zanderij**

In samenwerking met een professioneel bureau wordt een publieke opgraving voorbereid en uitgevoerd van een Merovingische boerderij in de Zanderij, gemeente Katwijk, waarbij inwoners van de regio Katwijk worden uitgenodigd mee te helpen bij de opgraving middels een PR campagne, flyers, lezingen website, kranten artikelen en een informatiebord bij de opgraving.

### **Claudia Thunnissen - Romeinse Vicus in Leiden-Matilo Flankerend programma**

In het flankerend programma bij het onderzoeks- en publiekproject Romeinse vicus in Leiden van Stichting Ontsloten Verleden wordt gedurende de Romeinenweek 2019 over de Oude Rijn verbinding gelegd tussen het centrum van Leiden, het Rijksmuseum van Oudheden en Matilo. Schepen met vertellers aan boord brengen het publiek over de Oude Rijn van locatie naar locatie. Daarnaast zijn er workshops, rondleidingen, lezingen en interactieve demonstraties, die een directe relatie hebben met het vondstmateriaal uit de vicus van Matilo.

### **Novitas Heritage - Time Windows**

Er worden twee interactieve archeologische games ontwikkeld met fysieke en digitale puzzels, voor een breed publiek. Ze bieden een venster op de archeologie van Zuid-Holland en worden gerealiseerd in samenwerking met deelnemers in zogenaamde 'game jams', te starten in het RMO.

### **Historische vereniging G-O de Motte – Berwoutsmoer**

De Historische Vereniging voor Goeree-Overflakkee De Motte organiseert in 2019 een project over Berwoutsmoer, een 13<sup>e</sup> -eeuwse nederzetting aan de oever van het Volkerak bij Ooltgensplaat, die in 1979 is ontdekt door leden van de Motte. Binnen het project valt synthetiserend onderzoek naar de vondsten, een tentoonstelling, een presentatie en een publiekspublicatie over de resultaten van het onderzoek.

### **Rijswijk buiten (programmabureau gemeente) - Sion Hof van Weelde**

Tijdens de voor het publiek toegankelijke opgraving in Sion (wijk in Rijswijk) wordt een randprogrammering ontwikkeld, waardoor de bezoekers tijdens de opgraving het klooster en het latere landhuis Sion kunnen beleven d.m.v. van een 3D-reconstructie waarin acteurs scènes uit het klooster- en landleven naspelen. Bij de opgraving worden tevens blijvende borden geplaatst.

### *Subsidieverleningen 2017:*

### **Haags Historisch Festijn 2017 – Stichting Historie KS**

Subsidie voor de organisatie van een tweedaags evenement op zaterdag 19 en zondag 20 augustus 2017 in de Haagse binnenstad. Het doel van het project is: "Het tot leven brengen van de eeuwenoude functie van het archeologisch erfgoed Het Binnenhof en de bijbehorende omgeving: het bestuurscentrum van Nederland dat geleid werd door de Graven van Holland, de Stadhouders, het Koningshuis tot de huidige Regering, waarmee bijgedragen wordt aan kennis over het Graafschap van Holland als basis van het huidige Nederland en begrip van de waarde van het archeologisch erfgoed Binnenhof en omgeving en het behoud ervan."

### **De Zuid-Hollandse Caesar – Stichting Rijksmuseum van Oudheden**

Subsidie voor het maken van een gezichtsreconstructie van Julius Caesar, waarbij de bezoeker de belangrijkste bronnen van de reconstructie kan zien. De lancering is in met een kleine presentatie in combinatie met een publieksboek over Caesar in de Lage Landen waarop de reconstructie op de cover komt en in een apart hoofdstuk wordt toegelicht. Tevens wordt een aparte expositie in RMO ingericht. Daarna, vanaf het najaar van 2018, wordt deze opgenomen in de permanente tentoonstelling 'Nederland in de Romeinse tijd'. Het publieksboek is geen onderdeel van het project, maar de timing wordt wel afgestemd.

### **Reconstructie en educatief gebruik IJzertijdkano Vergulde Hand – Stichting federatie Broekpolder**

Subsidie voor het reconstrueren van de IJzertijdkano die met oorspronkelijke methoden en gereedschappen is opgegraven in de gemeente Vlaardingen. Deze kano zal worden ingezet voor educatieve activiteiten op het Educatief Archeologisch Erf. De kano kan operationeel worden gemaakt zodat bezoekers kunnen ervaren hoe het peddelen in een historische kano gaat.

### **Escaperoom Slag bij Vlaardingen – Stichting Vlaardingen 1018**

Subsidie voor het maken van een Escaperoom waar op een avontuurlijke wijze het verhaal van de Slag bij Vlaardingen en het ontstaan van Holland wordt verteld. In de Escaperoom moet de bezoeker door middel van diverse puzzels in samenwerking een raadsel oplossen. Archeologische vondsten (of replica's hiervan) worden verwerkt in puzzels en raadsels.

### **Romeincraft Virtuele Verkenning van de Romeinse Limes – Stichting VALUE**

Subsidie voor een combinatie van evenementen op locatie, online activiteiten, en een publiekstoegankelijke publicatie waarin de archeologie van de Romeinse Limes in Zuid-Holland op interactieve en speelse manier wordt verkend. Aan de hand van archeologische en historische informatie biedt Romeincraft het publiek de mogelijkheid om te leren over de forten, torens, muren en andere delen van de Limes door deze virtueel te bezichtigen, na te bouwen en zelfs op te graven. Deelnemers kunnen zich zowel zelf thuis, alsmede samen met experts op de diverse evenementenlocaties, verdiepen in deze rijke en tot de verbeelding sprekende periode van onze geschiedenis.

### **De Schrijver van de graaf – Mevrouw de Roos**

Subsidie voor uitbrengen van een historische roman welke zich afspeelt in het Vlaardingen van 1014 tot 1018 tegen de achtergrond van de historische Slag bij Vlaardingen. De vertelling brengt een uniek stukje van het verleden van Holland onder de aandacht van een breed publiek. Het boek is gebaseerd op archeologische en historische informatie in samenwerking met de stadsarcheoloog van Vlaardingen Tim de Ridder, historicus Kees Nieuwenhuijsen en andere deskundigen. Het boek wordt gedrukt en verschijnt als e-boek.

### **Tentoonstelling Romeinse Kust – Muzee Scheveningen**

Subsidie voor de reizende tentoonstelling 'Romeinse kust' welke gaat over het leven van Friezen, Romeinen en andere bewoners aan de kust in de Romeinse tijd. Naast een rijk geïllustreerd boekje worden er museumlessen gemaakt voor het voortgezet onderwijs en de bovenbouw. Archeologische vondsten uit het Rijksmuseum van Oudheden en uit musea uit de kustregio worden hiervoor ingezet. De afdeling Archeologie van de gemeente Den Haag stelt Romeinse replica's beschikbaar en ook de zilverschat die in 2014 werd gevonden op de Rotterdamsebaan. De tentoonstelling zal te zien zijn van 22 april tot en met 15 oktober zijn In Muzee Scheveningen

### **Corbulo Festival – Gemeente Leidschendam-Voorburg**

Subsidie voor het realiseren van een groot festival over de Romeinse tijd en archeologie in Nederland. Het wordt gehouden in Leidschendam-Voorburg waar het kanaal van Corbulo ligt. Er zal een gevarieerd programma worden aangeboden met historische verdieping, educatie en amusement. Tijdens het Corbulo festival komt de Romeinse tijd werkelijk tot leven met de aankomst van Corbulo, het graven van het beroemde kanaal, een tentenkamp, militaire demonstraties, ruitershow's, muziek, archeologische workshops, ambachten en een Romeinse markt. Rondleidingen, lezingen, theater, verhalen, een tentoonstelling, visualisaties en workshops bieden ontspanning en verdieping. Van het festival wordt een professionele film gemaakt voor educatieve doeleinden.

### **Soldaten Camping Matilo – Claudia Thunnissen**

Subsidie voor de realisatie van een publieksevenement rond het, onder wetenschappelijke begeleiding, opmeten en uitzetten van soldatenbarakken in het Romeinse castellum Matilo in het Archeologische Park Matilo, Leiden. Hiermee wordt de huisvesting van de soldaten in het fort zichtbaar gemaakt. Op de locatie kan men overnachten, zijn er discussies, lezingen, workshops en worden er films vertoond. Tijdens dit evenement wordt het publiek opgeroepen actief mee te denken, te werken en te bouwen aan Soldaten Camping Matilo.

### **ZHAAP: Zuid-Hollandse Archeologie en Aardkunde voor het Publiek – Geo-logical**

Subsidie voor het project ZHAAP waarmee inwoners van Zuid-Holland met betrekking tot archeologie en aardkunde een nieuwe kijk op hun omgeving krijgen en ervaren. Door workshops, een educatief project op basisscholen, gastlessen, fietsroutes, een reizende tentoonstelling en een feestelijke afsluiting. Met het project ZHAAP wordt de historische omgeving van de inwoners in verband gebracht met archeologische vondsten.

### **Cold Case Clarissenklooster – Archeologische Vereniging Gouda**

Subsidie voor uitwerking van een van de meest aansprekende opgravingen in Gouda: het Clarissenklooster. Door middel van twee 'Nieuwe anatomische lessen', de uitgave van een publieksboek en een tentoonstelling in het Museum Gouda worden inwoners betrokken.

### **Stadswandeling Speur- en Zoektocht – Stichting Vlaardingen 1018**

Subsidie voor het realiseren van een interactieve historische stadswandeling die aansluit op het themajaar Slag bij Vlaardingen-Ontstaan van Holland. In de wandeling worden actuele toepassingen gebruikt, zoals een app en augmented reality. De stadswandeling/speur- en zoektocht wordt jeugd en jongeren aangeboden via scholen. Ook is de stadswandeling/speur- en zoektocht onderdeel van een educatiepakket of individueel te ervaren. Volwassenen (inwoners van Vlaardingen/Zuid-Holland en toeristen) wordt de stadswandeling aangeboden middels diverse media en een toeristische campagne.

### **Romeinse Vicus in Zwammerdam deel 2 – Chorus Archeologie**

Subsidie om het verhaal te vertellen van de gewone mensen in het kampdorp bij het fort te Zwammerdam, in de Romeinse tijd. Tijdens de Romeinenweek 2018 wordt oud ongepubliceerd onderzoek uitgewerkt in de pop-up ArcheoHotspot Romeinse Vicus in Zwammerdam. Vondsten worden gezamenlijk met publiek onderzocht op het terrein van Ipse de Bruggen. Het onderzoek met publiek en bewoners wordt voortgezet en er zal een kleine tentoonstelling met allerlei activiteiten (bouwen en puzzelen) worden omlijst. Vanuit het Bezoekerscentrum De Haven-Nigrum Pullum worden rondleidingen georganiseerd die inhoudelijk op de tentoonstelling aansluiten. De data die voortkomen uit het onderzoek zullen digitaal worden ontsloten: onder meer op het e-depot voor de Nederlandse archeologie (EDNA, DANS) en de website van het RMO.

### **Romeinse Vicus in Alphen aan den Rijn deel 2 – Chorus Archeologie Activiteiten en prestaties**

Subsidie om het verhaal te vertellen van de gewone mensen in het kampdorp bij het fort, in de Romeinse tijd. Voortzetten van het project en onderzoek, met publiek in oktober, tijdens en voor en na de Nationale Archeologiedagen. Daarnaast wordt een interactieve kaart gemaakt van het centrum van Alphen aan den Rijn, waarin 'topvondsten' uit het castellum en uit de vicus worden gekoppeld aan de vondstlocatie. In samenwerking met het softwarebedrijf Sera Software 6V (Serasoft) uit Alphen aan den Rijn en de Gemeente, afdeling Ruimtelijke & Economische ontwikkeling wordt een hackadton georganiseerd. Er wordt naast de tent in het Atrium van het Gemeentehuis gewerkt aan de online-kaart. Vondsten worden door de onderzoeksgroep Romeinse Vicus aan de Rijn geselecteerd, beschreven en aan de vindplaats gekoppeld. Deze kaart zal gratis te raadplegen zijn en zal de bewoners en bezoekers van Alphen aan den Rijn, evenals het publieksonderzoek in de tent, weer een stap dichterbij het verleden onder hun voeten brengen.

### **Geocaching langs de Limes Zuid-Holland – Stichting Cultuur Historische Educatieve Projecten**

Geocaching langs de Limes koppelt GPS aan een interactieve speurtocht. En verbindt deze op een aansprekende manier met het verhaal van de Limes. Op bijzondere Limes locaties 'graven' deelnemers de cache (doosjes met informatie). In de cache staat informatie over de plek, vondsten of een verhaal uit de Romeinse tijd. Daaraan zijn weer opdrachten te koppelen.

### **Romeinse Vicus in Zwammerdam deel 1 – Chorus Archeologie**

Het verhaal van de gewone mensen in het kampdorp bij het fort, in de Romeinse tijd, wordt verteld en oud ongepubliceerd onderzoek wordt uitgewerkt in de pop-up ArcheoHotspot Romeinse Vicus in Zwammerdam. Vondsten worden gezamenlijk met publiek onderzocht in het gemeentehuis van Alphen aan den Rijn.

### **Zichtbaar maken Romeinse vondsten d.m.v. uitvergroete replica's – Stichting Historische Kring Bodegraven**

Het permanent plaatsen van zes uitvergroete replica's van de meest bekende plaatselijk gevonden Romeinse objecten, aan voorgevels van woningen. Dit zodat het historisch besef bij bewoners van Bodegraven wordt vergroot en levendig wordt gehouden. De replica's worden voorzien van een verklarende tekst.

### **Marcus van Ouddorp – Historische Vereniging voor Goeree-Overflakkee De Motte**

Met de vondsten uit 1981, die zijn gedaan tijdens een opgraving bij de kerktoren van Ouddorp, wordt een kleine permanente tentoonstelling ingericht. Aanvullend komt een publicatie en een onderwijsproject in samenwerking met de plaatselijke bibliotheek en museum.

### **Wonen en werken in het castellum van Bodegraven – Gemeente Bodegraven**

Kleine tentoonstelling in Bodegraven waarmee de eerste resultaten van het recente onderzoek van begin 2017 worden gepresenteerd. Daarnaast wordt er een publieksbrochure gemaakt.

### **Publicatiereeks – AWN-afdeling Rijnstreek**

Subsidie voor het uitbrengen van 2 publieksboekjes voor een breed publiek over opgravingen die door de AWN-afdeling Rijnstreek zelf zijn uitgevoerd. Waaronder het boekje *Het Merovingische grafveld De Horn in Rijnsburg*. Daarnaast worden zes opgravingsrapporten met onuitgewerkt onderzoek uitgebracht. De opgravingsrapporten vormen de basis voor de publieksboekjes. Met uitbrengen van de publieksboekjes zal met een manifestatie in de betrokken gemeenten plaatsvinden.

### **Schoonheidsgeheimen van de Romeinen – Prae**

Een prachtig vormgegeven publieksboek over Romeinse schoonheid op basis van vondsten van verschillende Romeinse vindplaatsen in Zuid-Holland. Daarnaast zullen er diverse activiteiten plaatsvinden zoals lezingen over Romeinse schoonheid, workshops en de inrichting van Romeinse beautysalons.

### **Leiden Underground – De Oudheidsfabriek**

In diverse bouwhistorische kelders in Leiden zullen visueel aantrekkelijke presentaties met archeologische vondsten worden gepresenteerd die het verhaal van het ontstaan van Leiden vertellen.

### **Unesco Wereld Erfgoed Onderzoek Limesweg – Gemeente Bodegraven-Reeuwijk**

Betrekken van publiek, openbaar toegankelijk maken van archeologische opgraving/ onderzoek limesweg aan de oostkant van Bodegraven. Er wordt een publiekspublicatie gemaakt en een tentoonstelling georganiseerd op basis van de archeologische onderzoeken die de exacte locatie van de limesweg aan de oostkant van Bodegraven opzoekt.

### **Slag bij Vlaardingen, Ontstaan van Holland 'Speelkasteel Dirk III' – Gemeente Vlaardingen**

Voor jong publiek het op speelse manier verbeelden van de Slag bij Vlaardingen door het realiseren van een Dirk III speelkasteel. Het speelkasteel zal een markering zijn voor het gebied waar het gerealiseerd zal worden. Publiek uit de omgeving van het Speelkasteel zal nauw betrokken worden. Rondom het Speelkasteel zullen ook activiteiten worden georganiseerd voor jong en oud.

**Publiekspresentatie boek: Het Verleden van de Velden – De heer van Zoolingen**

Publiekspresentatie van het boek *De archeologie van de Duin- en Bollenstreek* wat een populair wetenschappelijk boek is met alle evidente informatie van de archeologie van dit gebied en voor haar inwoners. In het boek wordt aandacht besteed aan het vele nieuwe onderzoek langs de Oude Rijn, maar haalt ook oude vondsten uit de museumvitruines en haalt oude opgravingsverslagen uit de archieven.

**Digital Digging, Archeologie en Minecraft – Gemeente Delft**

Kinderen en jongeren reconstrueren, met behulp van de educatieve video game Minecraft, een archeologische opgraving van het Delftse Karthuizerklooster. Deelnemers zullen de locatie bezoeken en op basis van bronnen het klooster digitaal herbouwen.

**Historisch Stadsspektakel Slag bij Vlaardingen – St. Vlaardingen 1018**

Vorbereiding en uitvoering van het muziektheaterstuk over de Slag bij Vlaardingen, voorafgegaan door de zegetocht onder aanvoering van Dirk de Derde vanaf het slagveld naar het Veerplein, waar het archeologisch verhaal van de Slag bij Vlaardingen herverteld wordt aan een groot publiek.

*Subsidieverleningen 2016:*

**Professor Heritage: Een archeologische Escape Room – Novitas Heritage**

Ontwikkelen van een mobiele Escape Room met het thema van "Archeologie". Nieuwe, mogelijke doelgroepen worden zo in contact gebracht met archeologische processen en objecten. In de Escaperoom moet de bezoeker door middel van diverse puzzels in samenwerking binnen 45 minuten een raadsel oplossen. Archeologische vondsten (of replica's hiervan) worden verwerkt in de puzzels en raadsels. De kamer zal een archeologisch verhaal vertellen en ingericht zijn als het kantoor van een archeoloog.

**Reizende tentoonstelling 'Ontstaan van Holland' 2016 – gemeente Vlaardingen**

Een publiekriendelijke reizende tentoonstelling over het 'Ontstaan van Holland', met als startpunt de Slag bij Vlaardingen (1018). De uitwerking en realisatie van de basisopstelling wordt in maart 2017 tentoongesteld in het stadskantoor Vlaardingen en in het najaar 2017 in het Atrium Den Haag tijdens kantooruren. Daarna wordt de tentoonstelling door andere partners gevolgd, waarbij steden en plaatsen worden aangedaan met een specifieke band of verhaal met betrekking tot het ontstaan van het graafschap Holland.

**Haags Historisch Festijn 2016 – Stichting Historie KS**

Subsidie voor de organisatie van een tweedaags evenement in de Haagse binnenstad. Het doel van het project is: "Het tot leven brengen van de eeuwenoude functie van het archeologisch erfgoed Het Binnenhof en de bijbehorende omgeving: het besturingscentrum van Nederland dat geleid werd door de Graven van Holland, de Stadhouders, het Koningshuis tot de huidige Regering, waarmee bijgedragen wordt aan kennis over het Graafschap van Holland als basis van het huidige Nederland en begrip van de waarde van het archeologisch erfgoed Binnenhof en omgeving en het behoud ervan.

**Romeinse Vicus in Alphen aan den Rijn – Chorus Archeologie**

Inrichten van een legertent voor archeologisch onderzoek waar het publiek actief kan meewerken met de vondsten. Met de vondsten worden hands-on activiteiten georganiseerd: het vondstmateriaal wordt, voorafgaand aan de tentoonstelling, incidenteel onderzocht. Publiek kan meewerken aan aardewerkonderzoek. Deze activiteiten worden tegelijkertijd met het onderzoek verricht. Monsters van de opgravingen uit 1998-2002, met onder meer botmateriaal, worden ter plekke gezeefd. Inrichten van een pop-up tentoonstelling in de legertent waar korte aantrekkelijke geschreven informatie, vondsten en foto's/filmbeelden worden getoond. Uitgeven van 500 boekjes A5 over fort en vicus. Deze boekjes van een reeks kleine A-5 boekjes, waarvan een aan Alphen aan den Rijn wordt gewijd.

**Project Time Travel Den Haag – Ockenburgh – gemeente Den Haag**

Ontwikkeling en productie van een applicatie met digitale 3D-visualisatie van het Romeinse legerkamp dat in Den Haag - Ockenburg is opgegraven (datering 2\* eeuw na Christus). Bezoekers kunnen door gebruik van de applicatie vanuit vier vaste standpunten (viewpoint) op de plek zelf "virtueel" rondlopen. De applicaties van de Time Travel van castella rond de Romeinse Limes en

kustverdediging verwijzen naar elkaar zodat een bezoeker gestimuleerd wordt verschillende locaties langs de Limes en kust te bekijken.

#### **Archeologie aan de basis en om de hoek – AWN Lek- en Merwestreek**

Tijdens de Nationale Archeologiedagen inrichten van een binnenruimte waar bezoekers kunnen meedoen aan determineren en dateren van vondstmateriaal en diverse workshops kunnen volgen. Ook wordt tijdens de Nationale Archeologiedagen een buitenruimte ingericht met workshops boten en detector zoeken en worden stadswandelingen georganiseerd. In de maanden september t/m november 2016 is er een interactieve cursus archeologie in 5 dagdelen voor het primair onderwijs groep 7, waarbij de koppeling gezocht wordt tussen archeologische informatie, toepassing in doe-activiteiten en positionering in de eigen woonomgeving (om de hoek).

**Projecten 'de Victoria op de Oude Rijn – RomeinenNU Stichting Romeinenfestival'** Het promoten van de Limes door inwoners van de regio te laten varen op de Oude Rijn met het Romeinse schip Victoria met enkele Romeinse highlights. De zichtbaarheid van de lokale Romeinse geschiedenis zal toenemen evenals het draagvlak voor archeologische projecten in de regio. De vaarten vinden plaats tijdens de Nationale Archeologiedagen 14, 15 en 16 oktober 2016.

#### **De Smaak van de Limes overzee – De Historische Keuken**

De publicatie bestaat uit een lees- recepten boek met een verhaal van een reis door het Limes gebied tussen Xanten en de Hadrian's Wall in de Romeinse tijd. Onderweg worden allerlei Romeinse steden en woontypen aangedaan waarbij naar het voedsel ter plaatse wordt gekeken. Daarbij wordt ook aangesloten op het interpretatieve Framework voor de Limes in Engeland en Nederland.

#### **Publieksvoorlichting realisatie Blankenburgverbinding – gemeente Vlaardingen**

Organiseren van zes mini-exposities rondom het project Blankenburgverbinding en het archeologisch onderzoek erfoed.

#### **Van onder naar boven op Goeree Overflakkee – Streekmuseum Goeree Overflakkee**

Jongeren beleven het werk van een archeoloog en na een rondleiding en uitleg mogen zij zelf graven. Tevens worden twee filmpjes ontwikkeld. Eén over de Romeinen aan de kust van Goeree en de ander over Hollandse boeren en darinkdelvers (veengravers) in de Middeleeuwen bij Berwoutsmoer/Ooltgensplaat. Daarnaast wordt een digitaal archeologiespel ontwikkeld voor jong en oud en een spel voor mensen met een verstandelijke beperking en dementie die door digitaal wrijven ook voorwerpen kunnen opgraven. Het spel wordt gerealiseerd op de bestaande touchscreentafel in het Streekmuseum.

#### **Het Brielse Kloosterleven in beeld – gemeente Brielle**

Ontwikkeling en uitvoering van twee 3 D films: 1 over voormalige Sint Catharinaklooster en 1 over het Cellebroedersklooster. Inrichten van een tentoonstelling in het stadsmuseum met de geconserveerde bodenvondsten. Publiekpublicatie opgraving kloosters.

#### **Trein reizigers in de tijd 'Beleef het verleden' – Archeo3D**

Het verhaal over de bewoningsgeschiedenis wordt verteld door middel van een tentoonstelling en twee 3D productie films (een lange versie van 45 seconden tot 1 minuut en een korte versie van max. 30 seconden). De langere 3D-film is te bekijken op een website (RMO) en op een scherm in combinatie met de expositie in het Rijksmuseum van Oudheden. Daarnaast wordt de film vertoond in de 'Tijd Trap' in de Markthal in Rotterdam. De verkorte versie (max. 30 seconden) wordt frequent vertoond op een groot videoscherm in Den Haag Centraal Station en vertelt het hetzelfde verhaal als de lange film alleen in minder scenes.